

ikel 64 en in Artikel 72. En ze Kerkenorde opale Synodes n afgezet, van. Ze hebben er verhoed. Wij heeren juristen

er heeren daag. op den titel. Dat met een rkenordeningen an zoo hooge van Apeldoorn grippelijker, dat in zijn, die be met instemming

r artikel in de. — hij had het ler „Geldersche ogen“ hem een oe te schrijven Kerkrecht geen we er verder

(door hem ge. er, dat hij het

woordig men. dat zij zich nteerende bla „aarna zij zich wenden, ver. en dat „be van alle goede

s of niets“. in wie rondom war ook tegen („die de we oor zich tegen af en toe een Prof. Kuypen an. De eerste

le oogen mogen rlei gedragslijns medegedeeld ge dit geschied. er de slang en ten van de ver zelfde geschied. formeerde uit levens in zijne voor Adm en hun aantog. jken zin is op et andere niet? of niets?“

kende argument of niets een ging der Schrift ezwaar inbreu. zijn. Want war n dit tot eer n we als voor. Babel's toren. egedeeld wordt, toren bouwden, verstaan, want is tichelen strij. oegt er toe, dat het lijn voor elijken zou aan Schriftwoorden n, dat dit alles stond daaru a te bezien de der menschen i duidelijk, dat den, want God arde vervult, hemel naar de ende is en zelfs ft niet op aarde nshen doen.

I niets op dit iste ongerijm. stad en toren t, wat in strij ken zin van het dalen Gods en leren deden let. l zou zijn met lods Montegen. een schippers verhaal het een. vat? Natuurlijk, werk gaan: er t zelf ontleed. ndere als beeld. arvan zelfs het dt, kunnen niet el verhaal ver. er hier gezegd staan omdat de in aarde vervult

no ten opzichte verhaald wordt. ord gesindigt ne theologische

onderscheiding, die alleen vakgeleerden kunnen begrijpen, maar het zijn de meest eenvoudige regelen tot recht verstand van de Schrift, die iedere Bijbel-lezer behoort te kennen. Daarom verwondert het wel eenigszins, dat juist degenen, die zich zelf bij voorkeur de intellectueelen noemen, zulke bedenkingen inbrengen tegen de beslissing van de Asser Synode. Men zou bijna vragen, of aan het catechetisch onderwijs, dat deze heeren intellectueelen ontvangen hebben, wel genoegzaam zorg is besteed.

En nu wat Ds Gispén van Scheveningen schrijft, in betrekking tot dezelfde kreupele toepassing van „alles of niets“. Ds Gispén heeft het over een uitspraak van Ds v. d. Brink, die uit een preek van De Gispén's vader over Genesis 3:21 ook al „argumenten“ distilleerde tegen de Synode van Assen. We lezen in de „Schev. Kerkb.“:

Mijn vader zegt in zijn preek over Gen. 3:21: „Deze mededeeling, geliefden doet ons willekeurig verschillende vragen opkomen, vragen, die niemand bevredigend kan beantwoorden.“

Met een zekeren ophef roept v. d. B. uit: „Is het niet alsof ge de preekcoupure van Dr Geelkerken leest?“

Dus als iemand verklaart, dat er bij een mededeeling in de Schrift vragen rijzen, die niemand bevredigend beantwoorden kan — dan is zijne verklaring al gelijk aan de preekcoupure, waarin getwijfeld wordt aan de werkelijkheid van het spreken van de slang, de werkelijkheid van de bekende twee boommen in het Paradijs en van het proefgebod?

Mijn vader heeft nooit anders geleerd dan wat de Synode van Assen heeft uitgesproken. Alle zijn catechisanten kunnen het getuigen. En ik daag v. d. B. uit, één letter aan te wijzen, waarin mijn vader eenigen twijfel heeft uitgesproken aan hetgeen waarover Dr G. zich heeft uitgesproken en gezegd heeft, dat er nog eene andere verklaring mogelijk en naar de Schrift aannemelijk is dan die welke de Christelijke kerk altijd heeft gehandhaafd.

Mijn vader heeft eene verklaring gegeven, en wel zulk eene, die duidelijk en naar den zin der Schrift is, als hij de antropomorfische uitdrukking in Gen. 3:21 aldus omschreef: „Met andere woorden“ dat God de Heere de gedachte gaf en het middel en daarin zijn doel openbaarde namelijk, om zelf den mensch te bekleeden met het kleed dat hij noodig had.“

Maar Dr Geelkerken heeft geen andere verklaring gegeven — en naar eigen zeggen kunnen geven over de hotwiste punten in Gen. 3.

Dat had van hem mogen verwacht worden als doctor in de Godgeleerdheid, die de verklaring door de kerk gegeven in een ongunstig daglicht heeft gesteld en haar het merk van „traditioneel“ en „naïef-realistisch“ heeft opgedrukt als een stempel van minderwaardigheid.

Mijn vader was „slechts“ een man van art. 8 — zonder eenige opleiding.

Maar hij gaf eene verklaring, die ieder Gereformeerde kan aannemen, de gemeente onderrichte en geheel is naar de goede regelen der exegese, die de Synode van Assen heeft gehandhaafd.

Laat v. d. B. dan de nagedachtenis van mijn vader met rust laten.

Ja zeker, „alles of niets“. Maar het is toch een beetje anders dan bij Ibsen. Het wordt zoo langzamerhand wat vervelend, altijd dezelfde dingen op te merken. Maar ons volk moet weten, dat van de „wetenschap“ en haar voor ieder grijpbare resultaten tot nu toe in de voor Dr G. opgestelde pleitredenen heel weinig terecht gekomen is, ja, dat ze juist daar vank in het aangezicht geslagen is. Zoodra deze beweging tot stilstand gekomen is, kan, na de afwijzing van deze onwetenschappelijke redeneeringen, de gereformeerde wetenschap weer aan het werk. Momenteel staat de fractie-Geelkerken de gereformeerde wetenschap in den weg.

Dreigend subjectivisme.

Over het subjectivisme, dat in de lijn van Dr Geelkerken's ideeën ligt, schrijven verschillende bladen. In „De Bazuin“ zegt Prof. Bouwman:

Nu spreekt Dr Geelkerken van „mechanische binding of organische vrijheid inzake Schriftbeschouwing“. Hij spreekt in genoemde brochure niet over de mechanische of organische inspiratieleer, maar over de Schriftbeschouwing. Vergeten wij niet, dat hij zijn antwoord op de hem door de Synode gestelde vragen uitgaat onder den titel „Mechanische binding of organische vrijheid inzake Schriftbeschouwing“ en dat hij dus zijn standpunt als dat der organische vrijheid tegenover het standpunt der Synode stelt als dat der mechanische binding. Hier was alzoo het standpunt dat de Gereformeerde kerken omtrent Gen. 2 en 3 hadden ingenomen als verwerpelijk voorgesteld. Hij heeft dit nader toegelicht in een vraaggesprek met den correspondent van de „N. Rot. Cl.“ (25 Maart 1926): „Wat wij willen, is de mechanische Schriftopvatting vervangen door de organische, waarbij het Bijbelwoord middel wordt. In het getuigenis van den Heiligen Geest zien wij de verzoening tusschen subjectief en objectief.“ Hier wordt op zijn zachtst gesproken het subjectivisme met vlag en wimpel binnengeloofd. Het Bijbelwoord middel voor onze beschouwing, en niet mededeeling van de waarheid Gods.

Mechanische binding beteekent dus in dit verband het aanvaarden en handhaven van de Belijdenis, en van wat de Confessie belijdt omtrent Gods Woord, terwijl organische vrijheid in tegenstelling daarvan zou moeten beteekenen, dat de christen als orgaan van den H. Geest vrij staat in het al of niet letterlijk aanvaarden van wat de Schrift als historische mededeelt. Geen mechanische binding. Dat is materialistisch of rationalistisch of scholastisch, zegt Dr Geelkerken. Wij mogen niet, zoo zegt hij, de belijdenis brengen

in het platte vlak van ons verstand, want de belijdenis is de uitdrukking van het geloof der gemeente in een bepaalden tijd, en bij het voortschrijden der wetenschap wijzigt zich ook de inhoud en de uitdrukking des geloofs. Daarom moet men vrij staan tegenover de belijdenis, ja ook vrij tegenover de Schrift. Er moet ruimte blijven voor allerlei idealistische verklaringen van de bijzonderheden der Schrift. De zondeval is wel waar, maar of de val zoo geschied is, als in Gen. 3 ons verhaald is, is niet zeker. In elk geval moet er ruimte gelaten worden voor eene verklaring, dat namelijk Gen. 3 eene voorstelling geeft op menselijke wijze van eene hoogere werkelijkheid.

Och zulk eene organische vrijheid is geheel in strijd met de Heilige Schrift. Dan gaat de mensch bepalen welke is de zin van Gods Woord. Dan is er geen vastheid en zekerheid meer. Het getuigenis des Geestes in eigen hart wordt losgemaakt van het getuigenis des Geestes in de Schrift en in de Kerk. De Schriftbeschouwing eindigt in een grenzeloos subjectivisme.

Soortgelijke critiek levert dezelfde hoogleeraar op wat Ds Buskes beweerd heeft:

Indien wij ons niet vergissen is de opvatting van Ds Buskes nauw verwant met die van Dr Geelkerken, en is zij een middel om onbepaalde vrijheid in zijn Schriftbeschouwing te verkrijgen.

Het lijkt zoo echt Gereformeerd, wanneer hij zegt: „Ik bulg onvoorwaardelijk voor de Schrift“, maar als hij dan verder zegt: Ik wil van wat de Kerk belijdt van de Schrift niets weten, en het toetsingsrecht der Kerk niet erkennen; dan komt zijn woord in een geheel ander licht te staan. Zulk een denkwijze als van Ds Buskes leidt tot een willekeurig subjectivisme.

Sprekende eveneens over Ds Buskes, zegt Ds v. Duinen in het „Schiedamsch Kerkbl.“:

Ik ben zoo heel blij, dat het hier volmondig erkend wordt. Dat geloof ik ook. De geest van Assen is een andere geest dan de geest die leeft en werkt in de Geelkerken-fractie. En daarom zal al het argumenteeren, het bewijzen en nog eene weer bewijzen op niets uitloopen. Geelkerken en zijn aanhangers zijn van een anderen geest. Een geest, die naar Buskes' ongewilde erkenning tenminste logisch naar het Ethische voert.

En daarom zullen wij van onzen kant niet rusten. — We zullen getuigen met alle kracht die in ons is, tegen dezen geest en we zullen wederstaan, in het bewustzijn te strijden voor het geloof dat eenmaal den heiligen overgeleverd is, met kracht allen, die van dezen geest zijn.

Ik wil Buskes teruggeven het woord, waarin hij zelf zijn oordeel over een „synodaal“-predikant weergaf.

Ik heb respect voor de eerlijkheid van dezen man. Maar tegelijkertijd gevoel ik hier al het gruwelijke van deze geestesgesteldheid.

Van Ds Heida te Vlaardingen is in de daar verschijnende Kerkb. de opmerking, dat Dr Geelkerken door te antwoorden op de hem ter Synode gestelde vragen in commissies, feitelijk op vroegere uitspraken terug kwam metterdaad:

Feitelijk liet hij zijn standpunt van Amsterdam varen en conformeerde zich, wat het recht tot ondervraging betreft, aan het standpunt der Generale Synode.

Alleen nu betwistte hij de rechtmatigheid om een verklaring op te stellen, waarin hij zich moest conformeren aan Schrift en Belijdenis wat de met name genoemde bijzonderheden van Genesis 2 en 3 betreft, en beloven deze voortaan te leggen tot grondslag van hetgeen hij leerde in dezen.

De ontkenning van het recht der Kerken om zulk een verklaring voor te leggen is van zoo veel betekenis, dat zij heel den band der belijdenis in de praktijk ontkent.

Immers daarmede wordt toch deze bewering uitgesproken, dat niet de Kerken, maar de bijzondere personen hebben te beoordeelen en te beslissen, wat in de Gereformeerde Kerken als belijdenis, als accoord van gemeenschap zal gelden.

Niet de Kerken zelf hebben dan uit te maken of iemands uitspraken en leer in overeenstemming met Schrift en Belijdenis zijn, dat maakt de persoon zelf uit voor de Kerken.

Hij spreekt, hij onderhandelt of onderhandelt ook niet, hij beslist of hij op vragen zal antwoorden of daar op zal zwijgen en ten leste, hij maakt uit of zijn standpunt nog Gereformeerd is of afwijkt.

Hij is de soevereine en decreeteert over het recht der Kerken aangaande haar eigen dienaren.

Geen wonder, dat de Gereformeerde Kerken dat standpunt nooit hebben gedeeld.

Men zal goed doen, hier te letten op het feit, dat het niet eens gaat om den inhoud van de verklaring, maar over het recht, om zulk een verklaring voor te leggen, zelfs ook afgedacht van den inhoud. De Utrechtsche vergadering van bezwaarden, geruimen tijd geleden, sprak zelfs uit, dat de Synode het „zedelijk recht“ er toe miste.

Roomsch?

In het „Noord-Holl. Kerkbl.“ schrijft Prof. Grosheide over de poging om wat tegen Dr G. ingebracht werd uit „de gemeente“, als „leeken werk“ voor te stellen en daarna als minderwaardig te brandmerken, aldus:

Men heeft veel met het woord Roomsch geschermd, maar de zoo juist door ons verworpen en toch door velen voorgestane beschouwing is de Roomsche. Rome kent een geestelijkheid, die het weet, en leeken, die hebben te aanvaarden. Gereformeerden begeren ernst te maken met het woord van den Apostel Petrus, geschreven ten opzichte van de gansche gemeente: Maar gij zijt een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig volk, een verkregen volk, opdat gij zoudt verkondigen de deugden desgenen, die u

uit de duisternis geroepen heeft tot zijn wonderbaar licht. Dat wil zeggen, dat de gemeente bij de bediening van het Woord Gods een taak te vervullen heeft. Ze is daarbij actief. Ze zit dus niet neer om te hooren zonder meer — een voorstelling, die ook in verband met onjuiste overwegingen inzake de liturgie meermalen is gegeven — ze heeft een taak te vervullen. Ze heeft het Woord Gods te verwerken, maar dat kan ze alleen indien ze de prediking onderscheidt en beproeft. Zoo heeft ze ook het recht om de prediking af te keuren naar het Woord Gods en als het moet een aanklacht in te dienen.

Terwijl zoo aan den eenen kant wat van „onbevoegden“ komt, als minderwaardig wordt op zij gezet, kennen anderzijds de als groep niet minder „laikale“ broeders en zusters zich heel wat autoriteit toe, als ze zich hier en daar tot „een comité“ van „bezwaarden“ hebben aangesloten. Prof. Bouwman zegt ervan in „De Bazuin“:

Dat dit niet onschuldig is, is duidelijk. De comité's trachten een eigen organisatie te vormen in de kerk. Het comité heeft een bestuur, dat de actie leidt, en namens de leden handelt. Het treedt op naar de wijze der vakorganisatie. De leden mogen niet handelen, zonder het bestuur. Toen de Kerkeraad van Amsterdam de bezwaarde leden in de gelegenheid stelde met den Kerkeraad over hunne bezwaren te spreken, trachtte het bestuur dat te verhinderen.

Dit is dus revolutie in de kerk. Het is het vormen van een tegenkerk, welke als de Synode van 1927 niet toegeeft aan de wenschen als een nieuwe organisatie zal optreden om met de Gereformeerde Kerken te breken. Dit zal wel zoo'n vaart niet loopen, omdat in de groep der leiders weinig kerkvormende kracht schuilt. Het gaat immers bij hen niet om zaken des geloofs, maar om verbreiding van de vrijheid. Maar desniettemin kunnen de Comité's veel kwaad doen, en menig lid der gemeente vangen in den strik der misleiding.

O, ik weet ook ernstige menschen onder die „bezwaarden“. Maar die doen ook doorgaans anders.

Profanatie.

Uit „Cijfers en Feiten“ halen we volgend verhaal met daaraan door het blad vastgeknoopte opmerking:

„De Arnhemse Post“ (a.r.) van 6 Maart 1926 zegt, al eens eerder gesignaleerd te hebben het profaneerende geschrift van de mannen uit de socialistische vakbeweging.

„De Bouwer“, orgaan van de rooie bouwvakarbeiders, gaf eenigen tijd geleden weer zoo'n stuk.

Kruithof, de voorzitter van het C.S.V., wordt ten tooneele gevoerd, gezongen wordt Ps 58:3.

Een slot-tableau wordt opgevoerd.

„De sprekende Slang.“ Tijdens de vertooning van dit tableau, wordt door de aanwezige vrouwen ooft rondgediend. Alle mannen krijgen een zure appel.

De mannen mogen den appel niet opeten; doen ze het toch, dan moeten ze oogenblikkelijk de zaal verlaten en wordt de vergadering op gebruikelijke wijze door vriend Veldwijk (bestuurder Chr. Bouwverb. Bond) gesloten.“

Wordt hier nu niet op een ontzettende wijze gespot met des Christens waarheden inzake den zondeval?

Deze profanatie is nog al openhartig. Maar ze is in wezen geen haar slechter, dan wat we zoo af en toe eens gedrukt zien staan in verlichte, maar anti-gereformeerde bladen.

Waar begint het ongereformeerde?

Ds T. J. Hagen schrijft in de „Delftsche Kerkbode“ een artikel over de vraag: wanneer houdt iemand op, gereformeerd te zijn?

Onder meer zegt hij:

Er is een oud voorbeeld om aan te toonen, dat dergelijke vragen niet gemakkelijk zijn. Wanneer is iemand een kaalkop? Als hij honderd baren mist op zijn schedel? Of tweehonderd? Of meer? Wanneer kunt ge zeggen, dat zijn hoofd kaal is? Pas als er geen enkel haartje meer op zit?

Ga zoo maar door met redeneeren, en ge komt aan geen eind.

En toch is het weer niet moeilijk. Ge weet, al zijn er enkele twijfelachtige gevallen, heel goed wanneer ge van iemand zeggen kunt dat hij kaal is.

En zoo staat het in dit geval. Ge moet niet gaan redeneeren: ja maar, moet ik dan ook dit of ook dat aannemen om gereformeerd te zijn? Moet ik dan in alle kleinigheden meegaan met wat anderen leeren! Enzovoort.

Want zoo staat de kwestie niet. Het is niet de vraag, of iemand in kleinigheden een andere opvatting heeft dan de meeste gereformeerden. Of zelfs in gewichtige kwesties. Wat heeft Dr Kuypen vaak een ingrijpende nieuwe opvatting ons gebracht. En sommige predikanten doen het ook. Denk bijv. aan de vraag, hoe we het Hooglied moeten opvatten.

Heusch, de Gereformeerde kerken zijn nooit kleinzielig geweest in dat opzicht. Ik zou talloze voorbeelden kunnen aanhalen om aan te toonen hoe mild en vrijgevig we zijn. We laten heusch ruime vrijheid aan de exegese en aan de wetenschap. Al wat de modernen hierover ook in deze dagen aanhalen en smaden, is niets dan laster. En een bewijs, dat ze onze lectuur absoluut niet kennen.

Maar wat we niet dulden en niet mogen dulden is een principiële dwaling ten opzichte van Gods Woord.

Eerherstel.

Van den heer J. Zwart haalden we reeds eenige opmerkingen aan in zijn bespreking van de houding der Calvinisten van vroeger tegenover de kerk-